

Dosarul nr. 2ra-1595/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Lupașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, A. Malîi, I. Muruianu)

Î N C H E I E R E

16 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Mariana Pitic
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Spiridonov împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Roman Talmaci cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Oleg Spiridonov și cererea de apel incident depusă de Ministerului Justiției, fiind menținută hotărârea din 23 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 10 iunie 2019, Oleg Spiridonov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Roman Talmaci cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că este pensionar al Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și veteran de război, participând la lupte pentru apărarea Independenței și Integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Totodată, a menționat că la 14 decembrie 2007 s-a adresat Primăriei municipiului Chișinău cu cerere, prin care a solicitat asigurarea cu spațiu locativ în temeiul art. 35 din Legea cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990, iar prin răspunsul din 25 decembrie 2007 cererea a fost respinsă. Astfel, la 01 februarie 2008 a depus cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat obligarea Consiliului municipal Chișinău să-l asigure cu spațiu locativ într-o îmbunătățirea condițiilor de trai. Prin hotărârea din 06 mai 2008 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 23 iulie 2008 a Curții Supreme de Justiție, a fost admisă cererea de chemare în judecată și a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite de legislația în

vigoare.

Reclamantul a afirmat că după intrarea în vigoare a hotărârii Curții de Apel Chișinău s-a adresat cu cerere către Oficiul de executare Centru în vederea executării hotărârii, însă acțiunile întreprinse nu au dus la executarea hotărârii, care a rămas fără executare până în prezent. Aceste circumstanțe au determinat adresarea conform art.34 CEDO către Curtea Europeană și prin decizia pronunțată la 07 iulie 2015, în cauza Morari și Spiridonov vs Republica Moldova, CtEDO a constatat încălcarea art.6 al Convenției.

De asemenea, a precizat că prin hotărârea din 20 iunie 2016 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău a fost constatat faptul încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, fiind dispusă încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, cu titlu de prejudiciu moral suma de 40000 lei, pentru perioada 07 octombrie 2008 - 14 aprilie 2016; în rest pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate. Prin decizia din 03 noiembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate și a fost menținută hotărârea din 20 iunie 2016 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, iar prin încheierea din 25 ianuarie 2017 a Curții Supreme de Justiție au fost considerate inadmisibile recursurile declarate.

Ulterior, la 11 noiembrie 2017 a mai depus o cerere de chemare în judecată cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și prin hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă cererea de chemare în judecată și a fost constatată încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 06 mai 2008 a Curții de Apel Chișinău, fiind încasat din bugetul de stat prejudiciul material în sumă de 42000 de lei, plata pentru chirie pentru perioada 01 ianuarie 2017- 31 decembrie 2017 și prejudiciul moral în sumă de 20000 lei, suma de 277 lei cu titlu de cheltuieli de judecată; în rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate. Prin decizia din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelurile declarate împotriva hotărârii din 12 martie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, iar prin încheierea din 13 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate au fost considerate inadmisibile.

Cu referire la practica Curții Europene a Drepturilor Omului, reclamantul a remarcat că hotărârea judecătorească nu se finalizează cu pronunțarea, însă cu executarea ei și în acest sens, odată ce hotărârea de judecată nu va fi executată, se va încălca prevederile art. 6 din Convenție.

Reclamantul a opinat că se află în imposibilitate de a-și realiza drepturile sale la executarea hotărârii judecătorești irevocabile, prin ce i se încalcă și dreptul la protecția proprietății, garantat de art. 1 Protocolul 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Întrucât hotărârea judecătorească nu a fost executată, a fost nevoit să suporte unele cheltuieli pentru închirierea unui apartament, achitând câte 4500 lei lunar și pentru perioada 09 ianuarie 2018 -09 iunie 2019, suma totală a constituit 81000 lei. De asemenea, a pretins că i-a fost cauzat prejudiciu moral, estimat la 100000 lei. Quantumul prejudiciului moral urmează a fi determinat ținând cont de suferințele psihice suportate, comportamentul debitorului, dar și jurisprudența CEDO, precum și practica judiciară națională în cauze similare.

Oleg Spiridonov a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în

termen rezonabil a hotărârii din 6 mai 2008 a Curții de Apel Chișinău și violarea drepturilor prevăzute de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și art. 1 din Protocolul 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 100000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii din 6 mai 2008 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 23 iulie 2008 a Curții Supreme de Justiție, pentru perioada 9 ianuarie 2018 - 9 iunie 2019, a sumei de 81 000 de lei cu titlu de prejudiciu material, plata pentru chirie, 4500 lei lunar, pentru perioada 09 ianuarie 2018-09 iunie 2019 și a cheltuielilor de judecată în suma de 495,60 lei.

Prin hotărârea din 23 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Oleg Spiridonov.

S-a constatat faptul încălcării dreptului lui Oleg Spiridonov la executare în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel Chișinău nr. 3-1325/08 din 06 mai 2008, pentru perioada 09 ianuarie 2018-09 iunie 2019.

S-a încasat din bugetul de stat în beneficiul lui Oleg Spiridonov suma de 20000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 81000 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat și suma de 495,60 lei cu titlu de cheltuieli de judecată. În rest, pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate (vol. II, f.d. 24, 55-63).

La 06 septembrie 2019, Oleg Spiridonov a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 23 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea cererii, casarea hotărârii primei instanțe, în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a pretenției înaintate.

Ulterior, la 7 octombrie 2019, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea în termen, admiterea cererii, casarea hotărârii din 23 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin încheierea din 12 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de repunere în termen și s-a restituit apelul declarat de Ministerul Justiției (vol. II, f.d. 100-106).

La 6 aprilie 2020, Ministerul Justiției a depus cerere de apel incident împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea cererii, casarea hotărârii contestate, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 21 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de către Oleg Spiridonov și cererea de apel incident depusă de Ministerul Justiției, fiind menținută hotărârea din 23 august 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (vol. II, f.d. 123-148).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a remarcat că, odată cu adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, legiuitorul a instituit un remediu legal pentru îndreptățirea persoanelor care au suferit de pe urma neexecutării unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. În această ordine de idei, instanța de apel a reținut că prima instanță just a dispus admiterea capătului de cerere privind încasarea din contul bugetului de stat în beneficiul lui Oleg Spiridonov suma de 20 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 81000 lei cu titlu de prejudiciu material cauzat, suma de 495,60 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Instanța de apel a evidențiat faptul că prin executarea cu întârziere a hotărârii judecătorești, creditorul suferă deja un prejudiciu moral, care nu poate fi compensat prin simpla constatare a încălcării, fiind necesară acordarea unor sume cu titlu de daune morale, dar în același timp se reține că neexecutarea documentului executoriu se datorează lipsei spațiului locativ liber dar și mijloacelor financiare în bugetul autorității publice locale în scopul achiziționării spațiului locativ sau construcția blocului de locuințe sociale, fapt ce rezultă din multiple răspunsuri oferite de Primăria mun. Chișinău și Direcția Generală Locativ-Comunală și Amenajare din cadrul Consiliului mun. Chișinău cu privire la problema neexecutării documentului executoriu în cazul reclamantului (vol. I, f.d.115-116, 120-122, 133-136, 141-142).

Astfel, în aceste răspunsuri se menționează că Primăria mun. Chișinău s-a adresat Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova cu solicitarea suportului juridic în vederea identificării mijloacelor de soluționare a cazurilor de executare a hotărârilor judecătorești privind acordarea spațiilor locative, din care rezultă și faptul că executorul judecătoresc și-a executat atribuțiile ce-i revin cu diligența, circumstanță care nu au fost criticată nici de o parte în proces. Deci, instanța de apel a dedus concluzia că, în speță, suma de 20000 de lei cu titlu de prejudiciu moral atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege, or, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral se ia în considerare și interesul sporit, pe care l-a avut sau îl are reclamantul în executarea hotărârii judecătorești, al cărui beneficiar este, precum și miza procesului, care vizează asigurarea creditorului cu locuință.

Instanța de apel a reținut că despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa. Reieșind din criteriile prevăzute de lege pentru determinarea unei reparații echitabile a prejudiciului invocat, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a survenit neexecutarea, precum și de pretențiile invocate, de complexitatea cauzei, de comportamentul părților, de conduita autorităților publice, instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanțe cu privire la acordarea unei despăgubiri morale în sumă de 20000 de lei reclamantului. Instanța de apel a considerat necesar de a reține faptul că suma de 100000 de lei, cerută de reclamant cu titlu de daună morală, în circumstanțele specifice speței, este lipsită de rezonabilitate și poate fi interpretată ca fiind un izvor de îmbogățire fără justă cauză.

La 22 iunie 2020, Oleg Spiridonov a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 21 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând declararea inadmisibilă sau respingerea cererii de recurs a Ministerului Justiției al Republicii Moldova, admiterea cererii de recurs, casarea în parte (modificarea în parte) a deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în partea ce ține de prejudiciul moral, cu pronunțarea unei noi decizii de admitere integrală a cererii sale.

Prin încheierea din 30 septembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat inadmisibil recursul declarat de către Oleg Spiridonov (vol. II, f.d. 193-198).

La 05 octombrie 2020, Ministerul Justiției a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 21 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii,

casarea deciziei contestate și a hotărârii din 23 august 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea cererii, recurentul a notat că concluziile atât ale instanței de apel, cât și ale primei instanțe derivă parțial din aprecierea eronată a normelor de drept material ce reglementează examinarea acțiunilor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Mai mult, Ministerul Justiției a specificat că intimatul în mod direct a aprobat tacit toate acțiunile întreprinse de către autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești, ca ulterior, să înainteze prezenta acțiune civilă. Or, în speță, executorul judecătoresc a reacționat imediat la toate cererile intimatului și în acest sens nu îi poate fi imputată tergiversarea executării.

Recurentul a menționat că de către autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești au fost întreprinse toate măsurile care puteau fi în mod rațional întreprinse pentru a executa documentul executoriu.

La 07 octombrie 2020, în adresa intimatului și intervenienților accesorii a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. II, f.d. 212).

La 26 octombrie 2020, Oleg Spiridonov a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea recursului înaintat.

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care intervenienții accesorii să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată participanților la proces, la 07 august 2020, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 7146, anexată la materialele cauzei (vol. II, f.d. 158), fiind recepționată de recurent la 12 august 2020 (vol. II, f.d. 210).

Astfel, instanța de recurs constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) Cod de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și bunei administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la instanță.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, Latourniere vs Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen vs Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea

detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen vs Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Papaioannou vs Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45; Baydar vs Olanda, 24 aprilie 2018, parag. 46; Guelfucci vs Franța, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecătii, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției, urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Mariana Pitic

Nicolae Craiu